

RAPORT

WSKAŹNIK BOGACTWA NARODÓW

EDYCJA 2023

Wskaźnik Bogactwa Narodów i pozycja Polski: po epidemii COVID-19

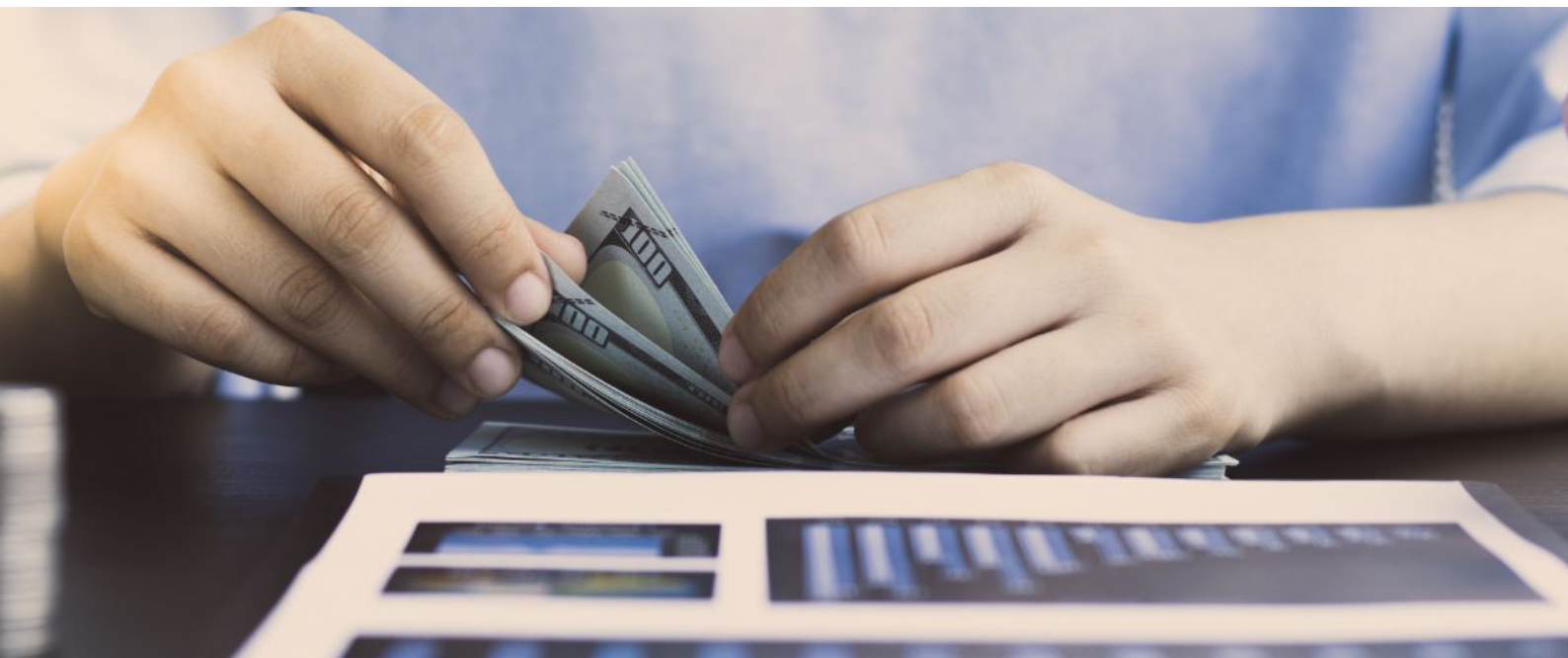
Tegoroczna (tj. trzecia) edycja Wskaźnika Bogactwa Narodów, podobnie jak poprzednia, obejmuje wszystkie kraje OECD oraz Unii Europejskiej. Tym razem wskazania WBN odpowiadają stanowi z początku 2022 roku, a więc momentowi wyjścia z epidemii COVID-19. Interesujące jest więc zestawienie ich z pierwszą edycją wskaźnika, która przedstawiała sytuację w przededniu pandemii; można w ten sposób przekonać się, jak gospodarki zbadane zarówno w pierwszym, jak i obecnym badaniu (tj. kraje UE oraz Zjednoczone Królestwo) poradziły sobie z ogólnoswiatowym kryzysem społeczno-ekonomicznym.

Zachód na minus, Wschód na plus

Prawidłowością wśród krajów Unii Europejskiej jest spadek wskazania WBN na zachodzie kontynentu oraz wzrosty obserwowane na wschodzie. Największe gospodarki UE straciły w porównaniu z 2020 rokiem: Niemcy 2,1 punktu (2,2%), Francja 3,4 punktu (4,2%), a Włochy 0,7 punktu (0,9%). Spadek odnoto-

wało również Zjednoczone Królestwo (4,4 punktu, tj. 5,1%). Widać więc, że wstrząs spowodowany epidemią oraz towarzyszącymi jej politykami rządów odcisnął w krajach Europy Zachodniej tak duże piętno, że pełna odbudowa gospodarcza wciąż się jeszcze nie dokonała. Wyjątkami od omawianej reguły są Dania (0,5 punktu wzrostu, tj. 0,5%) oraz Szwecja (2,9 punktu wzrostu, tj. 3,7%) oraz Irlandia, lecz jak co roku wynik tej ostatniej uznajemy za niemiarodajny z uwagi na specyfikę irlandzkiego dochodu narodowego.

Z drugiej strony wydaje się, że kraje Europy Wschodniej – przynajmniej w sensie gospodarczym – zostawiły epidemię COVID-19 za sobą. Poza nielicznymi wyjątkami np. w postaci Czech, gospodarki naszego regionu odnotowały wyższe wyniki WBN niż dwie edycje temu. Prym wśród nich wiedzie Polska ze wskazaniem o 4,2 punktu (7,0%) przewyższającym to sprzed dwóch lat. Niemal równie dobrze poradziły sobie Chorwacja (plus 3,7 punktu, tj. 6,4%), Litwa (3,6 punktu, tj. 5,1%), Bułgaria (2,1 punktu, tj. 4,5%) czy Estonia (2,9 punktu, tj. 4,1%).

Kraj	WBN wiosna 2022 (tj. edycja 2023)	WBN wiosna 2020 (tj. edycja 2021)	Zmiana	Zmiana %
Austria	95,0	100,0	-5,0	-5,0%
Belgia	87,2	89,1	-1,9	-2,1%
Bułgaria	49,0	46,9	+2,1	+4,5%
Chorwacja	61,2	57,5	+3,7	+6,4%
Czechy	74,8	75,6	-0,8	-1,0%
Dania	99,3	98,8	+0,5	+0,5%
Estonia	73,0	70,1	+2,9	+4,1%
Finlandia	86,2	87,3	-0,9	+1,0%
Francja	78,1	81,5	-3,4	-4,2%
Grecja	56,3	57,6	-1,3	-2,3%
Hiszpania	71,5	75,9	-4,4	-5,8%
Irlandia	172,9	146,6	+26,3	+17,9%
Litwa	73,9	70,3	+3,6	+5,1%
Łotwa	60,1	58,3	+1,8	+3,1%
Niderlandy	93,3	95,1	-1,8	-1,9%
Niemcy	92,4	94,3	-2,1	-2,2%
Polska	64,4	60,2	+4,2	+7,0%
Portugalia	67,8	70,5	-2,7	-3,8%
Rumunia	58,7	56,2	+1,5	+2,7%
Słowacja	60,8	60,4	+0,4	+0,7%
Słowenia	74,0	74,2	-0,2	-0,3%
Szwecja	89,0	86,1	+2,9	+3,7%
Węgry	60,0	58,5	+1,5	+2,6%
Włochy	76,2	76,9	-0,7	-0,9%
Zjednoczone Królestwo	81,4	85,8	-4,4	-5,1%

Niewiele zmian w ogólnej klasyfikacji – Polska na 27. miejscu i mierzy wyżej

W porównaniu z ubiegłym rokiem doszło do niewielu zmian w rankingu WBN. Jeśli pominąć Irlandię, pierwsze miejsce nieodmiennie zajmuje Szwajcaria (131 punktów), której wyraźnie ustępują Stany Zjednoczone (111,6). Awans o jedno miejsce zanotowała Norwegia (108,1), zamieniwszy się miejscami z Danią (99,3), będącą jednocześnie najwyżej sklasyfikowaną gospodarką UE. Kolejne pozycje zajmują Austria (95,0), Niderlandy (93,3) oraz Niemcy (92,4).

Po ubiegłorocznym awansie, w tym roku Polska utrzymała 27. pozycję w rankingu WBN z wynikiem 64,4 punktu; jeśli tempo wzrostu polskiego WBN utrzyma się w najbliższych dwóch lub trzech latach, należy spodziewać się wyprzedzenia Portugalii (67,8 punktu w obecnej edycji). Trzeba jednocześnie zwrócić uwagę, że za całość tegorocznego wzrostu polskiego WBN odpowiada gospodarka prywatna: nasz wskaźnik jest sumą realnych wydatków prywatnych *per capita* oraz wskaźnika jakości wydatków publicznych, a ten drugi w przypadku Polski zmniejszył się rok do roku z 61,2 do 59,1 – czyli o 2,1 punktu. Był to jeden z największych spadków jakości wydatków publicznych w całej badanej grupie – większy zanotowały tylko Irlandia (-4,5 punktu) oraz Słowacja i Chile (po -3,0 punktu).

Szwajcaria i USA odjeżdżają Europie

Warto wspomnieć o zwiększającej się różnicy między dwiema przodującymi pod względem WBN gospodarkami, czyli Szwajcarią i USA a Europą. Oba kraje debiutowały w ubiegłorocznej edycji wskaźnika; jeszcze wtedy wydawało się, że dystans między najbogatszymi krajami Unii Europejskiej – Danią i Austrią – a Stanami

Zjednoczonymi nie jest ogromny. W międzyczasie jednak Amerykanie znacząco przyspieszyli, zaś Europa Zachodnia, jak opisano wcześniej, nie poradziła sobie najlepiej.

Zwiększające się różnice między USA a zachodem Europy wydają się kolejnym epizodem gospodarczej dywergencji między tymi dwoma obszarami gospodarczymi; o ile jeszcze w drugiej połowie lat 80. i na początku lat 90. PKB *per capita* Niemiec i USA w wartościach bezwzględnych był porównywalny, zaś różnica między poziomami życia w obu krajach odpowiadała jedynie nieco wyższej sile nabywczej Amerykanów, obecnie produktywność europejskich gospodarek znacząco ustępuje amerykańskiej. Odbija się to wyraźnie także na WBN i to pomimo że pod względem jakości wydatków publicznych USA wypadają nie najlepiej – z wynikiem 66,9 punktów wskaźnika jakości wydatków publicznych plasują się w grupie krajów takich jak Włochy (66,2) czy Litwa (65,7).

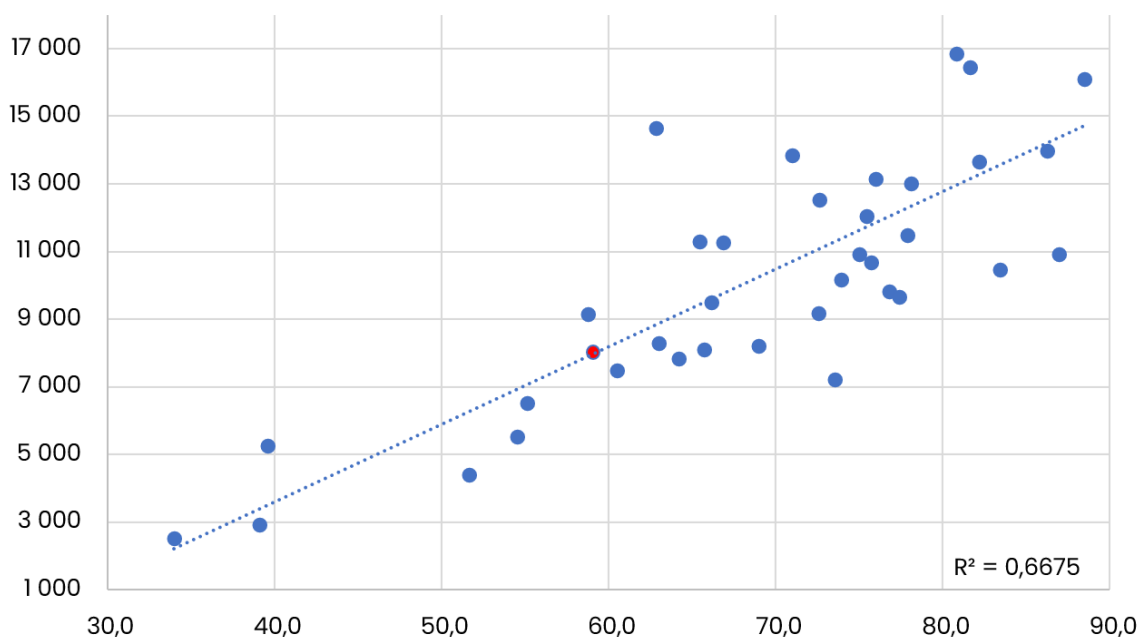
Wysokość wydatków przekłada się na jakość, lecz jest się od kogo uczyć

Nie pierwszy raz widzimy też, że jakość wydatków publicznych silnie koreluje z ich wysokością *per capita*. W tym roku stosunek jakości polskich wydatków publicznych do wydanych złotych jest niemal dokładnie średni w grupie badanych krajów. O krajach, które znalazły się poniżej przewidywanej linii najlepszego dopasowania, można powiedzieć, że wydają środki publiczne lepiej niż powinny w swojej sytuacji fiskalnej. Te, których wyniki leżą powyżej – odwrotnie. Polska (zaznaczona na czerwono) znajduje się dokładnie na niej, co oznacza, że w badanej grupie krajów osiąga przeciętną efektywność wykorzystania publicznych pieniędzy.

Najbardziej interesujące są przypadki tych krajów, które osiągają wysokie wskazania wskaźnika jakości wydatków publicznych względnie niewielkim kosztem. Portugalia np. wydaje np. 10% mniej pieniędzy na obywatela niż Polska, lecz może poszczycić się jakością wydatków publicznych na poziomie 73,6 – to więcej nie tylko od Polski,

lecz także np. Francji (72,7) czy Hiszpanii (72,6), a niewiele mniej od Kanady (75,5) oraz Nowej Zelandii (75,0) – krajów, których rządy wydają *per capita* 50% więcej. Innymi krajami o korzystnym współczynniku cena/jakość wydatków publicznych są np. Chorwacja i Szwajcaria.

Wykres. Wydatki publiczne *per capita* [\$ międzynarodowe] a wskaźnik jakości wydatków publicznych

Przed następną edycją WBN

Jak zaznaczyliśmy na początku, publikowana obecnie edycja WBN ilustruje stan rzeczy odpowiadający początkowi roku 2022. Oznacza to, że przedstawia ona rzeczywistość sprzed inwazji Rosji na Ukrainę, a więc także sprzed wywołanych tym zdarzeniem turbulencji gospodarczych. Przyszłoroczna edycja naszego wskaźnika będzie próbą odpowiedzi na pytanie, jak badane gospodarki radzą sobie w rok po rozpoczęciu wojny.

Tabela 1. Wskaźnik Bogactwa Narodów

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Irlandia	172,9	0
2	Szwajcaria	131,0	0
3	Stany Zjednoczone	111,6	0
4	Norwegia	108,1	↑ 1
5	Dania	99,3	↓ 1
6	Austria	95,0	0
7	Niderlandy	93,3	0
8	Niemcy	92,4	0
9	Szwecja	89,0	↑ 1
10	Australia	87,3	↓ 1
11	Belgia	87,2	0
12	Finlandia	86,2	0
13	Kanada	84,9	↑ 2
14	Korea Południowa	83,2	↓ 1
15	Zjednoczone Królestwo	81,4	↓ 1
16	Francja	78,1	↑ 1
17	Nowa Zelandia	78,0	↓ 1
18	Japonia	77,5	0
19	Włochy	76,2	↑ 1
20	Czechy	74,8	↓ 1
21	Słowenia	74,0	0
22	Litwa	73,9	0
23	Izrael	73,1	↑ 2
24	Estonia	73,0	0
25	Hiszpania	71,5	↓ 2
26	Portugalia	67,8	0
27	Polska	64,4	0
28	Chorwacja	61,2	↑ 4
29	Słowacja	60,8	↓ 1
30	Łotwa	60,1	↓ 1
31	Węgry	60,0	↓ 1
32	Rumunia	58,7	↓ 1
33	Turcja	57,6	↑ 2
34	Grecja	56,3	↓ 1
35	Chile	52,0	↓ 1
36	Bułgaria	49,0	0
37	Meksyk	39,0	0
38	Kolumbia	31,9	0

WBN nie uwzględnia Cypru, Luksemburga, Malty, Islandii oraz Kostaryki.

Tabela 2. Wydatki prywatne *per capita* (2017 USD PPP)

Pozycja w rankingu	Kraj	Wynik	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Irlandia	87 869	0
2	Szwajcaria	60 145	0
3	Stany Zjednoczone	52 426	0
4	Norwegia	46 940	0
5	Dania	41 903	0
6	Austria	40 495	0
7	Niemcy	40 022	↑ 1
8	Niderlandy	39 778	↓ 1
9	Belgia	37 904	↑ 1
10	Szwecja	37 179	↑ 1
11	Australia	36 774	↓ 2
12	Kanada	35 846	↑ 3
13	Finlandia	34 812	↓ 1
14	Korea Południowa	34 576	↓ 1
15	Zjednoczone Królestwo	33 503	↓ 1
16	Francja	32 468	↑ 1
17	Włochy	32 434	↑ 1
18	Nowa Zelandia	32 021	↓ 2
19	Litwa	31 198	↑ 2
20	Izrael	30 770	↑ 3
21	Japonia	30 347	↓ 2
22	Czechy	30 081	↓ 2
23	Słowenia	29 896	↓ 1
24	Estonia	28 891	↑ 1
25	Hiszpania	28 746	↓ 1
26	Polska	26 909	↑ 1
27	Portugalia	26 472	↓ 1
28	Turcja	26 202	↑ 4
29	Węgry	24 473	0
30	Rumunia	24 276	↓ 2
31	Słowacja	24 019	↓ 1
32	Łotwa	23 808	↓ 1
33	Chorwacja	23 439	↑ 1
34	Grecja	22 089	↓ 1
35	Chile	21 063	0
36	Bułgaria	18 877	0
37	Meksyk	16 564	0
38	Kolumbia	11 720	0

Tabela 3. Wskaźnik jakości wydatków publicznych

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Dania	88,5	↑5
2	Norwegia	88,1	↓1
3	Szwajcaria	87,0	↑2
4	Finlandia	86,3	↓1
5	Austria	83,5	↓3
6	Japonia	82,2	↓2
7	Szwecja	81,7	↑1
8	Niderlandy	80,8	↓1
9	Australia	78,1	0
10	Zjednoczone Królestwo	77,9	↑1
11	Korea Południowa	77,4	↑5
12	Estonia	76,8	0
13	Niemcy	76,0	↓3
14	Czechy	75,8	↑3
15	Kanada	75,5	↓2
16	Nowa Zelandia	75,0	↓1
17	Słowenia	74,0	↓3
18	Portugalia	73,6	0
19	Francja	72,7	0
20	Hiszpania	72,6	0
21	Belgia	71,0	0
22	Chorwacja	69,0	0
23	Stany Zjednoczone	66,9	↑3
24	Włochy	66,2	↑3
25	Litwa	65,7	0
26	Izrael	65,5	↑2
27	Słowacja	64,2	↓3
28	Łotwa	63,0	↑1
29	Irlandia	62,9	↓6
30	Grecja	60,5	0
31	Polska	59,1	0
32	Węgry	58,8	0
33	Rumunia	55,2	↑1
34	Bułgaria	54,6	↑1
35	Chile	51,7	↓2
36	Turcja	39,6	0
37	Kolumbia	39,2	0
38	Meksyk	34	0

Tabela 4. Subkategoria jakości wydatków publicznych na obronność

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Korea Południowa	95,2	↑ 2
2	Japonia	93,6	↑ 2
3	Zjednoczone Królestwo	93,5	↑ 6
4	Norwegia	93,4	↓ 3
4	Australia	93,4	↑ 1
6	Francja	92,7	0
7	Szwajcaria	91,9	↓ 5
8	Szwecja	91,6	↓ 2
9	Stany Zjednoczone	91,3	↑ 1
10	Izrael	90,6	↑ 4
11	Włochy	89,5	↓ 3
12	Grecja	88,5	↓ 1
13	Czechy	86,4	↓ 1
14	Chorwacja	85,9	↑ 2
15	Dania	85,4	↓ 2
16	Hiszpania	84,4	↑ 4
17	Finlandia	84,2	↓ 2
18	Niemcy	84,1	0
19	Kanada	83,4	↓ 1
20	Portugalia	82,8	↑ 1
21	Słowacja	82,4	↓ 4
22	Turcja	80,6	↑ 5
23	Niderlandy	79,6	↓ 1
24	Austria	79,1	0
25	Polska	78,4	↓ 2
26	Węgry	78,1	0
27	Rumunia	77,5	2
28	Słowenia	77,2	↓ 3
29	Bułgaria	74,8	↑ 1
30	Litwa	74,0	↓ 2
31	Estonia	72,2	0
32	Łotwa	71,4	0
33	Nowa Zelandia	66,7	0
34	Chile	64,9	0
35	Belgia	63,9	0
36	Irlandia	51,3	0
37	Kolumbia	47,3	0
38	Meksyk	19,2	0

Tabela 5. Subkategoria jakości wydatków publicznych na bezpieczeństwo wewnętrzne

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Szwajcaria	98,9	↑ 2
2	Japonia	98,8	↓ 1
3	Słowenia	98,6	↓ 1
4	Czechy	96,2	↑ 3
5	Austria	96,0	↓ 1
6	Chorwacja	95,9	↑ 4
7	Dania	95,6	↓ 2
8	Estonia	93,3	0
9	Finlandia	93,2	↓ 3
10	Portugalia	92,2	↓ 1
11	Niderlandy	91,7	0
12	Słowacja	90,1	↑ 1
13	Polska	89,7	↑ 1
14	Korea Południowa	89,6	↑ 1
15	Rumunia	89,4	↓ 3
16	Węgry	87,8	↑ 3
17	Norwegia	87,5	↑ 1
18	Hiszpania	85,7	↓ 1
19	Niemcy	85,4	↓ 3
20	Litwa	84,7	↑ 0
21	Bułgaria	82,5	↑ 4
22	Nowa Zelandia	82,1	↓ 1
23	Kanada	80,9	↓ 1
24	Łotwa	80,8	0
25	Irlandia	80,0	↑ 1
26	Australia	77,9	↓ 3
27	Belgia	77,1	0
28	Włochy	75,8	↑ 2
29	Izrael	74,9	↑ 3
30	Zjednoczone Królestwo	74,4	↑ 1
31	Szwecja	73,6	↓ 2
32	Grecja	71,5	↓ 4
33	Francja	66,6	↑ 1
34	Turcja	66,0	↑ 2
34	Chile	66,0	↓ 1
36	Stany Zjednoczone	63,3	↓ 1
37	Meksyk	56,6	0
38	Kolumbia	51,8	↑ 1

Tabela 6. Subkategoria jakości wydatków publicznych na infrastrukturę

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Szwecja	98,0	↑ 23
2	Szwajcaria	97,0	↓ 1
3	Finlandia	96,0	↑ 8
3	Norwegia	96,0	↑ 11
5	Zjednoczone Królestwo	94,8	↑ 1
6	Dania	93,9	↑ 1
7	Japonia	92,8	↓ 5
8	Austria	92,6	↑ 2
9	Korea Południowa	91,3	↓ 4
10	Hiszpania	90,5	↓ 6
11	Niderlandy	90,1	↓ 8
12	Francja	90,0	↓ 3
13	Stany Zjednoczone	89,9	↓ 1
14	Niemcy	88,9	↓ 6
15	Australia	88,8	↑ 4
15	Czechy	88,1	↓ 1
17	Włochy	87,8	↓ 4
18	Irlandia	87,7	0
19	Kanada	86,4	↑ 1
20	Estonia	85,9	↑ 11
21	Nowa Zelandia	85,3	↑ 1
22	Słowenia	84,1	↑ 5
23	Rumunia	82,9	↑ 10
24	Węgry	82,6	↓ 2
25	Bułgaria	81,9	↑ 7
26	Chorwacja	81,3	↑ 2
27	Belgia	80,7	↓ 12
27	Portugalia	80,7	↓ 10
29	Polska	80,6	↓ 3
30	Słowacja	80,0	↓ 5
31	Turcja	77,2	↑ 5
32	Grecja	76,8	↓ 2
33	Izrael	76,4	↓ 13
34	Chile	75,9	↑ 1
35	Litwa	74,7	↓ 6
36	Kolumbia	71,4	↑ 2
37	Meksyk	71,1	0
38	Łotwa	68,6	↓ 4

Tabela 7. Subkategoria jakości wydatków publicznych na środowisko

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Finlandia	99,3	0
2	Szwecja	96,7	0
3	Norwegia	94,0	↑ 3
4	Szwajcaria	92,7	↑ 1
5	Dania	91,0	↓ 2
6	Nowa Zelandia	90,0	↑ 4
7	Austria	89,6	↓ 3
8	Australia	87,7	↑ 5
9	Estonia	87,6	↓ 2
10	Kanada	85,8	↑ 6
11	Niemcy	85,5	↓ 3
12	Niderlandy	84,5	↓ 1
12	Słowenia	84,5	0
14	Irlandia	84,3	↓ 5
15	Japonia	80,4	↑ 5
16	Portugalia	79,9	↓ 2
17	Zjednoczone Królestwo	79,6	↓ 3
18	Stany Zjednoczone	79,6	↑ 3
19	Francja	79,5	↓ 2
20	Litwa	79,4	↓ 2
21	Łotwa	76,4	↑ 1
22	Hiszpania	76,1	↓ 3
23	Czechy	74,7	↑ 1
24	Chorwacja	73,9	↓ 1
25	Słowacja	72,5	0
26	Belgia	71,0	0
27	Grecja	69,5	0
28	Włochy	68,8	0
29	Izrael	63,6	↑ 2
30	Węgry	63,0	↓ 1
31	Korea Południowa	62,8	0
32	Polska	60,6	↓ 2
33	Kolumbia	57,5	0
34	Rumunia	56,6	0
35	Meksyk	53,8	↑ 1
36	Turcja	51,8	↑ 2
37	Bułgaria	51,6	0
38	Chile	51,0	↓ 3

Tabela 8. Subkategoria jakości wydatków publicznych na zdrowie

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Japonia	97,6	0
2	Korea Południowa	95,8	↑ 1
3	Dania	93,5	↓ 1
4	Francja	91,8	↑ 1
5	Austria	91,7	↑ 2
6	Norwegia	90,6	↓ 2
7	Niderlandy	89,8	↑ 4
8	Australia	89,8	↓ 2
9	Hiszpania	89,2	↑ 2
10	Belgia	88,6	↑ 8
10	Szwajcaria	88,6	↓ 2
12	Finlandia	88,2	↓ 3
13	Zjednoczone Królestwo	88,1	↑ 3
14	Czechy	87,7	↑ 5
15	Niemcy	86,7	↓ 5
16	Nowa Zelandia	86,4	↓ 3
17	Izrael	86,3	↓ 2
18	Kanada	83,0	↓ 1
19	Szwecja	82,9	↓ 5
20	Estonia	82,1	↑ 2
21	Włochy	80,9	↓ 1
22	Kolumbia	79,8	↑ 4
23	Portugalia	79,7	↓ 2
24	Słowenia	78,2	↓ 1
25	Meksyk	77,4	↑ 2
26	Stany Zjednoczone	77,2	↑ 6
27	Chorwacja	76,5	↑ 1
28	Litwa	76,3	↑ 2
29	Chile	75,3	↓ 5
30	Słowacja	74,3	↓ 1
31	Turcja	73,5	0
32	Grecja	72,2	↑ 1
33	Polska	72,1	↓ 2
33	Łotwa	71,7	0
34	Bulgaria	71,5	2
35	Rumunia	71,3	↓ 1
36	Irlandia	71,1	↓ 12
37	Węgry	70,3	↓ 2

Tabela 9. Subkategoria jakości wydatków publicznych na szkolnictwo

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Szwecja	98,6	↑ 5
2	Norwegia	98,6	↑ 6
3	Belgia	98,3	↓ 1
4	Dania	96,2	↑ 1
5	Korea Południowa	95,0	↓ 1
6	Finlandia	94,4	↓ 5
7	Nowa Zelandia	93,0	↑ 3
8	Niderlandy	91,8	↑ 4
9	Kanada	91,5	↓ 1
10	Portugalia	91,4	↑ 9
11	Estonia	90,4	↓ 8
12	Słowenia	90,3	0
13	Niemcy	90,2	↑ 2
14	Francja	89,9	↑ 2
15	Zjednoczone Królestwo	89,7	↓ 1
16	Austria	89,1	↑ 5
17	Łotwa	88,8	↑ 1
18	Polska	88,2	↓ 7
19	Izrael	87,8	↑ 10
20	Japonia	87,7	↓ 11
21	Włochy	87,6	↑ 6
22	Australia	87,5	↓ 5
23	Hiszpania	87,4	↑ 2
24	Czechy	86,8	↓ 4
24	Szwajcaria	86,8	↓ 4
25	Litwa	85,5	↑ 1
27	Grecja	84,7	↑ 5
28	Chorwacja	84,2	↑ 2
29	Węgry	83,9	↓ 2
30	Stany Zjednoczone	82,0	↓ 7
31	Irlandia	78,1	↓ 9
32	Słowacja	76,9	↓ 8
33	Chile	76,4	0
34	Bułgaria	74,1	0
35	Rumunia	69,8	0
36	Meksyk	68,5	0
37	Turcja	67,8	↓ 6
38	Kolumbia	63,2	↓ 1

Tabela 10. Subkategoria jakości wydatków publicznych na uczelnie wyższe

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Szwajcaria	100	0
2	Zjednoczone Królestwo	99,8	0
3	Dania	97,9	0
4	Stany Zjednoczone	97,0	0
5	Norwegia	96,1	0
6	Estonia	95,9	↑1
7	Szwecja	95,8	↓1
8	Finlandia	95,2	0
9	Irlandia	94,8	0
9	Australia	94,8	↑1
11	Belgia	94,7	0
12	Niderlandy	94,6	↓1
13	Nowa Zelandia	94,5	0
14	Kanada	94,2	0
15	Łotwa	92,3	↑3
16	Austria	92,0	↑1
17	Słowenia	91,7	↓2
18	Izrael	91,3	↓3
19	Litwa	90,2	0
20	Francja	87,0	0
21	Chorwacja	86,3	0
21	Portugalia	86,3	↑1
23	Niemcy	84,5	0
24	Japonia	83,4	0
25	Słowacja	83,3	↑1
26	Grecja	82,8	↑1
27	Korea Południowa	82,4	↑1
28	Czechy	82,2	↓3
29	Węgry	81,2	0
30	Bułgaria	79,4	0
31	Chile	77,3	0
32	Hiszpania	74,9	0
33	Włochy	73,7	0
34	Rumunia	63,6	0
35	Polska	63,0	0
36	Kolumbia	48,0	0
37	Turcja	37,8	0
38	Meksyk	28,2	0

Tabela 11. Subkategoria – poziom wolności słowa i zgromadzeń

Pozycja w rankingu	Kraj	Punktacja ogólna	Awans/spadek w stosunku do 2022 roku
1	Norwegia	98,9	↑2
2	Szwecja	97,8	0
3	Dania	97,7	↓2
4	Finlandia	96,5	0
5	Irlandia	95,7	0
6	Szwajcaria	95,4	↑1
7	Niderlandy	95,3	↓1
8	Estonia	94,9	↑4
9	Kanada	94,4	↑2
9	Nowa Zelandia	94,4	↓1
11	Portugalia	93,6	↑2
12	Zjednoczone Królestwo	92,7	↑2
13	Austria	92,6	↑3
14	Belgia	92,1	↓4
14	Niemcy	92,1	↓5
16	Australia	91,4	↓1
17	Czechy	88,9	↑6
18	Japonia	88,7	↑2
19	Hiszpania	88,4	0
20	Stany Zjednoczone	88,1	↓3
21	Łotwa	87,3	↓2
22	Włochy	86,8	0
23	Chile	85,9	↑2
24	Francja	84,8	↓3
25	Litwa	84,6	↑1
26	Słowacja	84,1	↑2
27	Słowenia	82,9	↓3
28	Grecja	81,6	↓1
29	Rumunia	80,9	↑2
30	Chorwacja	80,5	0
31	Korea Południowa	79,8	↓2
32	Polska	75,2	↑1
33	Bułgaria	73,4	↓1
34	Izrael	70,5	↑1
35	Kolumbia	69,8	↓1
36	Meksyk	68,4	0
37	Węgry	63,9	0
38	Turcja	34,2	0

Wskaźnik Bogactwa Narodów (WBN) mierzy strumień korzyści ekonomicznych przypadający w ciągu roku na jednego obywatela w krajach Unii Europejskiej oraz OECD. Najbardziej znana międzynarodowa miara porównawcza dobrobytu, czyli produkt krajowy brutto (PKB) *per capita*, działa na podobnej zasadzie. Różnica między nimi tkwi w podejściu do wydatków publicznych. PKB traktuje wydatki na dobra finalne jednakowo niezależnie od ich źródła. Przy jego obliczaniu złotówka wydana przez osobę prywatną jest równoważna złotówce wydanej przez sektor publiczny. Nie ma zatem znaczenia, czy o alokacji zasobów decyduje rząd, czy obywatele. Podejście zastosowane przy konstrukcji WBN jest inne. Wydatki prywatne liczone są identycznie jak przy kalkulacji PKB. Wydatki rządowe natomiast oceniane są przez pryzmat ich efektów, a nie wartości pieniężnej. Ocena złotówki wydanej przez rząd zależy od tego, jak dobre są usługi publiczne, na które została przeznaczona.

Wydatki prywatne

Przez wydatki prywatne należy rozumieć tę część gospodarki, w której o alokacji zasobów decydują podmioty prywatne (obywatele, firmy itd.). By ją zmierzyć, należy całkowity PKB pomniejszyć o wydatki publiczne niebędące transferami (transfery to takie wydatki publiczne, które przenoszą siłę nabywczą od jednej grupy obywateli do innej – o alokacji zasobów decydują więc ostatecznie obywatele). Innymi słowy wydatki prywatne to PKB pomniejszony o wydatki konsumpcyjne rządu i inwestycje rządowe.

Zgodnie z tzw. zasadą preferencji ujawnionych przy konstrukcji WBN przyjęto, że wydatki podmiotów prywatnych są optymalne. Optymalność oznacza tutaj, że każda wydana przez obywateli złotów-

ka zaspokaja ich potrzeby w najwyższym możliwym stopniu. Z tego powodu wydatki prywatne są wliczane do WBN proporcjonalnie do swojej wielkości *per capita*. Jest ona następnie korygowana o różnice w sile nabywczej między krajami. Zabieg ten urealnia wielkość rzeczonych wydatków, uwzględniając różnice w poziomie cen między krajami. W krajach „drogich”, tj. o wysokich kosztach życia, za złotówkę wydatków prywatnych można nabyć mniej dóbr i usług niż w krajach „tanich”. Mówiąc krótko, wysokość wydatków prywatnych *per capita* po korekcie o siłę nabywczą jest miarą realnych korzyści ekonomicznych pochodzących z alokacyjnych decyzji obywateli w gospodarce.

Wydatki publiczne

Pod pojęciem wydatków publicznych należy rozumieć w tym miejscu wydatki rządowe w sensie zbliżonym do rachunków narodowych. Uwzględniają one wydatki konsumpcyjne rządu (tj. na finalne dobra i usługi dla obywateli) oraz inwestycje rządowe. WBN mierzy korzyści płynące z wydatków publicznych poprzez zastosowanie specjalnego podwskaźnika jakości wydatków publicznych. Ocenia on jakość usług publicznych w siedmiu obszarach odpowiadających luźno kluczowym kategoriom klasyfikacji funkcji rządu (COFOG) opracowanej przez OECD. Dodaje do nich również ósmą kategorię: wolność słowa, zrzeszania się i przepływu informacji – także ona podlega ocenie w ramach podwskaźnika. Wyniki poszczególnych krajów w każdym z ośmiu obszarów obliczono poprzez agregację istniejących wskaźników lub miar jakości każdego z nich, niekiedy po uprzednim przetworzeniu wielkości wejściowych. Pełną listę ośmiu obszarów wraz z miarami użytymi do ich oceny zamieszczono na następnej stronie.

Lp.	Obszary	Miary użyte do oceny
1.	Obrona narodowa	Global Peace Index
		Global Firepower Index
2.	Bezpieczeństwo wewnętrzne	Global Peace Index
		Numbeo Crime Index
3.	Infrastruktura i transport publiczny	Global Quality Infrastructure Index
		Global Innovation Index, podkategoria Infrastructure
4.	Stan środowiska	Environmental Performance Index, podkategoria Environmental Health
		Legatum Prosperity Index, podkategoria Natural Environment
		Numbeo Pollution Index
5.	Ochrona zdrowia	CEOWorld Health Care Index
		Numbeo Healthcare Index
		Legatum Prosperity Index, podkategoria Health
6.	Szkolnictwo podstawowe i średnie	Global Innovation Index, podkategoria Education
		Legatum Prosperity Index, podkategoria Education
7.	Szkolnictwo wyższe	QS World University Rankings
		Academic Ranking of World Universities
		Times Higher Education World University Rankings
8.	Wolność słowa, zrzeszania się i przepływu informacji	Legatum Prosperity Index, podkategoria Personal Freedom
		Fraser Human Freedom Index, podkategoria Association, Assembly, and Civil Society
		Fraser Human Freedom Index, podkategoria Expression and Information

Wyniki w poszczególnych obszarach zagregowano, uzyskując wskaźnik jakości wydatków publicznych przyjmujący wartości między 0 a 100. Ponieważ niektóre miary nie są obliczane dla najmniejszych krajów, WBN nie uwzględnia Cypru, Luksemburga, Malt, Islandii oraz Kostaryki.

Wartość wskaźnika

Wartość WBN jest sumą składnika wydatków publicznych i składnika wydatków prywatnych. Pierwszy jest wprost proporcjonalny do wydatków prywatnych *per capita* skorygowanych o siłę nabywczą. Drugi jest proporcjonalny do iloczynu średnich wydatków publicznych w Unii Europejskiej

i opisanego wyżej wskaźnika jakości wydatków publicznych. Ów drugi składnik jest dodatkowo mnożony przez czynnik zwany *bonusem wydatków publicznych*. Aby docenić znaczenie wydatków publicznych i uniknąć proliberalnego skrzywienia WBN, wkład wydatków publicznych do wskaźnika mnożony jest przez czynnik $(1 + \text{bonus})$. Podnosi on potencjalną wartość wydatków publicznych w stosunku do wartości wydatków prywatnych. Oznacza to, że złotówka wydana przez rząd w sposób doskonały (tj. w taki sposób, że wskaźnik jakości wydatków publicznych przyjmuje dla niej maksymalną wartość) wliczana jest do WBN jako $(1 + \text{bonus})$ złotych (np. dla wartości bonusu sugerowanej przez WEI, tj. 50%, będzie to 1 złoty

50 groszy). Rozwiązanie to odpowiada optymistycznemu założeniu, że rządy wydają pieniądze w takich dziedzinach gospodarki, w których reżim rynkowy przyniosłoby gorsze wyniki aniżeli alokacja zasobów przez państwo. Co najważniejsze, niezależnie od interpretacji, opisane posunięcie daje

przewagę sektorowi publicznemu, chociaż może on ją roztrwonić, dostarczając obywatelom niskiej jakości usługi publiczne.

Mówiąc krótko, Wskaźnik Bogactwa Narodów obliczany jest więc jako:

Wydatki prywatne *per capita* skorygowane o siłę nabywczą + Średnie wydatki publiczne w UE *per capita* $\times$ Wskaźnik jakości wydatków publicznych $\times$ (1 + bonus)

Dostosowanie wskaźnika

Warsaw Enterprise Institute (WEI) daje użytkownikom możliwość dostosowania WBN do swoich preferencji. Sugerowane przez WEI parametry WBN można zmie-

niać przy pomocy narzędzia internetowego. Dotyczy to zarówno wag każdego z ośmiu obszarów wydatków publicznych, jak i wielkości bonusu wydatków publicznych.

Karol Zdybel

Konsultant strategiczny pracujący dla międzynarodowych firm doradczych, ekonomista, doktorant w ramach programu „European Doctorate in Law and Economics” na uniwersytetach w Bolonii, Hamburgu oraz Rotterdamie. Współpracownik Instytutu Edukacji Ekonomicznej im. Ludwiga von Misesa oraz stały współpracownik „Nowej Konfederacji”.

Autorka składu:
Anna Śleszyńska

Zdjęcia: Canva.com

Użyto czcionek:
Poppins, Staatliches

Warsaw Enterprise Institute
Al. Jerozolimskie 30/7
00-024 Warszawa